

M-12886

R-37469

BAI,

ATV
18933

PECATU DA

LIBERALQUERIYA

*Hæc scribo vobis ut non
peccetis. (I. Joan. cap. 2, v. 1.)*

Ganža oyeo esribitzen
dizquitzutet pecatu eguin
ez dezazuten.

L. LASSERRE

ionaco-liburuegilea baitan egin

1888^{an}

ATV
18.933

(JABEA BADU)

LIBURU AU ARGUITARATZECO

OBISPO JAUNAC EMAN DUAN ESCUBIDEA

Guc Bayonaco Jaun Obispoaren Vicario generalac, iracurri degu liburucho bat : BAI, PECATU DA LIBERALQUERIYA deritzana; eta ez degu horretan ecerere aurquitu Elizaren iracasdeen contracoric. Aitzitic horren iracurtzeac ezagutzerat eman digu escribu horren eguilea dala Eliza Ama santaren seme umila, menepcoa baitaere arguitua. Eta liburucho hori chit egoquia ediroten degu Cristau gucieri eracusteco zein galgarri dan infernuac lurrerat buhatu duan liberalqueriaren edo haizukeriaren eracasquizun puzoitua. Hortacoz gogotic ematen degu gure onetsia eta imprimatzeco escubidea.

Bayonan emana otsailaren 24° 1888°.

INCHAUSPE, *Vic. Gen.*

ALBERT H. KENT

ALBERT H. KENT, 1865-1940

The following is a list of the works of Albert H. Kent, as far as they are known to me. The list is not intended to be a complete one, but it is intended to give a general idea of the scope of his work. The list is arranged in chronological order, beginning with his first work, "The History of the City of New York," published in 1865, and ending with his last work, "The History of the City of New York," published in 1940.

THE HISTORY OF THE CITY OF NEW YORK, 1865
THE HISTORY OF THE CITY OF NEW YORK, 1940

...

ITZAURREA

Etzaiteala izutu, iracurle maitea, liburucho onec daraman icen-turmoya-requin : LIBERALQUERIYA PECATU DALA oraiñ aditu obe dezu, eta ez Jaungoicoari contu zorrotza eman bearco diyozunean. Ordu icaragarri artan icusquizunic izan ez dezazun, ermotasun aundi batequin oraiñ *liberala* edo liberalen *laguntzallea* izateari utzi zayozu. Orretaraco esqueñtzen zatzu liburu chiqui au, liberalqueriyaren gaitza ezagutu, gorrotatu, eta alde onetatic pecaturican eguiñ ez dezazun. *Hæc scribo vobis ut non peccetis.* (I Joan. cap. 2, v. 1.)

Ar- ezazu bada liburucho au gogo onez, eta iracurri bera contuz, Jaungoicoari aurrez bere arguitasun eta laguntasuna escatzen diyozcatzula.

Nic nitzaz aitortzen det ama Eliza

santaren sinismenean vici eta ill nai
dedala; eta beragatican gauredo iñoizco
demboretan liburu chiqui onetaco ate-
raldiren bat debeatzen balute Aita
Santúbac edo obispo jaunac, nic ere
debeatutzat eman nai det bertatic,

1887-garren Urteco Ama-Virgiñaren
Concepciyo edo sortze garbiyaren egu-
nean.

X.

BAL,

PECATU DA

LIBERALQUERIYA

I

Sarrera

Icasteac. — Noiz eguiten da pecatu?

Maisuac. — Jaungoicoaren leguea austen danean, edo austeco arrisenba nai danean.

I. — Cembat modutara autsi diteque legue ori?

M. — Pensamentuz edo gogoz, itzez, obraz eta zabarqueriz.

I. — Pecatuba noiz izango da larriya, eta noiz chiquiya?

M. — Jaungoicoaren leguea gai aundiyan austen bada, pecatuba ere orduban aundiya izango da; eta gai chiquiyan austen danean berriz, pecatuba ere izango da chiquiya.

I. — Jaungoicoaren leguea nola autsi bear da pecatu eguiteco?

M. — Ezagüerarequin eta vorondatez; au da, jaquinaren gabean, eta naita.

I. — Leguea autsi-arren beraz guerta liteque batere peccaturican ez egaitea?

M. — Bai : austen bada, ez ustean; cocturaco, barau edo vijili-eguna ez jaquinean, peccaturican ez da eguiten; eztaere pecatu izango ezda, otsoa dalacoan, guizonen bat iltzea.

I. — Ezagüerarie-ezà *beraizican* danean, ez al da peccaturican batere eguiten?

M. — Aguertzen dan vorondate gaizto orregatican badere, bai eguiten da.

I. — Cer ezagüera eta vorondate modu bear dira pecatu eguiteco?

M. — Leguea austen danean batere ezagüerarie eta vorondaterie iduqui ezqueroz beti eguiten da pecatu, chiquiya badere; bañon erio/coa edo mortala izango bada peccatuba, baitaere ezagüera eta vorondatea artarañocoac bear dira.

I. -- Leguea austeco arrisenban edo peligroan jartzea cergatican da pecatu?

M. — Guchienaz beintzat legueari

eguiten zayon despreciyoagatic, edo aguer-
tzen dan arduragabequeriyagatic.

I. — Eta cer pecatu da ori?

M. — Autsi litequean *lequearen neur-
rica*, baldiñ eta peligroa ere eguiyazcoa
edo aldecoa bada.

I. — Eman bezait dotriña orren adie-
ragarriren bat.

M. — Guezurrezco juramentuba egui-
tea eta meza osoa jayegunean uztea, pe-
catu mortalac dira berenez; eta beragati-
can guezurrezco juramentuba eguiteco
edo meza osoa uzteco arriscuban jartzea-
ere, berez pecatu mortala da. — Contrara
berriz : lapurreta chiquiyac eta guezur
ariñac berenez pecatu venialac diralaco,
baitaere pecatu chiquiya da artaraco pe-
ligroan jartzea.

II

Lenengo arrazoya

I. — Pecatu al da liberalqueriya?

M. — Aissa da pecatu!

I. — Cergatican ordea?

M. — *Gaiztaqueri guciya*, pecatu

eguiten zayon despreciyoagatic, edo aguer-
tzen dan arduragabequeriyagatic.

I. — Eta cer pecatu da ori?

M. — Autsi litequean *lequearen neur-
rica*, baldiñ eta peligroa ere eguiyazcoa
edo aldecoa bada.

I. — Eman bezait dotriña orren adie-
ragarriren bat.

M. — Guezurrezco juramentuba egui-
tea eta meza osoa jayegunean uztea, pe-
catu mortalac dira berenez; eta beragati-
can guezurrezco juramentuba eguiteco
edo meza osoa uzteco arriscuban jartzea-
ere, berez pecatu mortala da. — Contrara
berriz : lapurreta chiquiyac eta guezur
ariñac berenez pecatu venialac diralaco,
baitaere pecatu chiquiya da artaraco pe-
ligroan jartzea.

II

Lenengo arrazoya

I. — Pecatu al da liberalqueriya?

M. — Aissa da pecatu!

I. — Cergatican ordea?

M. — *Gaiztaqueri guciya*, pecatu

da (4), diyo san Juan evangelistae : osoro da gauza gaitoa liberalqueriya ; beraz pecatu da au.

I. — Gaiztaqueri guciya cergatican da pecatu ?

M. — Pecatuba da, len esan danez, Jaungoicoaren legue-austea : *gaitzetic aldequiteco* (2), diyo legue orrec ; aldeguiten espada beraz gaitzetic, erocer dala, Jaungoicoaren leguea austen da, eta orra nola gaiztaqueri guciya dan pecatu.

I. — Bañon eta nore esan du liberalqueriya gauza gaitoa dala ?

M. — Eliza gure ama santac ala eracusten du.

I. — Elizaren dotriña ori nun iracurtzen da ?

M. — *Syllabus* deritzayon legue sonatuban.

I. — Liberalqueriyaren gañean cer eracusten du bada legue orrec ?

M. — Aita Santuba eta liberalqueriya ondo ez datocela, eztaere eciñ alcar-artu dezaqueela biyac (3).

(1) I Joan. cap. 5, v. 17.

(2) Ps. 33, v. 15.

(3) *Syll.* prop. 80.

I. — Cer esan nai du ateraldi orree?

M. — Aita Santuba, edo catolicotasuna, eta liberalqueriya osoro dirala alcarren etsayac, ontasuna eta gaiztaqueriya, arguiya eta illuna, Jesucristo eta Satanas diran becelasse. — Catolicotasunaren aii etsai aundiya izateco beraz liberalqueriya, osoro da au gauza gaiztoa.

I. — Liberalqueriya cer da ordea, orren gauza gaiztoa izateco?

M. — Sustraiz eta oso-osoaan artzen bada icen ori, liberalqueriya da neurrizgañeco edo *gaitzeraco libertadea* : da Jaungoicoaren leguea nai ez duan libertadea : da nai dana pensatu, esan, escribitu eta eguiteco *escubidea*, guerraec ez sortzea, beste neurri gabe : degu azqueñican liberalqueriya, gure lenengo gurasoi Jaungoicoac debeatutaco *onaren eta* **GAITZAREN JAQUINDURIYACO ARBOLA** (1) ura becela.

I. — Liberalqueriya gaitzeraco libertadea dala probatu al diteque?

M. — Bai, eta osoro erraz. Escatzen ibilli bear gabe baguenducan *guciyoc*,

(1) *Genes.* cap. 2, v. 17. — *Id.* cap. 3, v. 3.

Jaungoicoac emanda, oneraco libertadea : liberalac aimbeste bullaquin billatzen duten libertadea beraz, berriya edo lengoaz gañera da; eta libertade au gaitzeracoa besterican eciñ izan liteque.

I. — Ona eta gaitza *auqueran* ipiñi etzizquigun bada Jaungoicoac?

M. — Bai, bañon auquera orrequin batera *aguintzen* digu ona, eta *debecatzen* digu gaitza : eta or nola *escubidea* edo libertadea oneraco baicican ez daucagun.

I. — Eta Cristau-catolicoen arteco liberalqueriyaz cer aditzen da?

M. — Ez besterican : POLITICA-RACO, edo erriyen gobernuraco, LIBERTADEA : au da, sociedadeac edo gende-billerac naidan guisara gobernatzea, Elizaren aguibidea eta leguéac ecertan iduqui gabe : aditzen da, Gobernuac gure ama Eliza santari zor diyen beguiramentu eta laguntasuna guchi edo gueigo ucatzea : catolicoen liberalqueriya da, elizetaco eta eche zuloetaco lau paretaz campora, edo *gende-arteraco*, erlijijorican nai-eza : da nagusi arro eta lapur bat becela, iduqui nai luquena Eliza morrontza gogor ba-

tean, quentzen diyozcala berari, ezcon-
tzetan, escoletaco dotriñan, eliz-lurretan,
eta beste eguitecoetan dauzean escubi-
deac : da, itz batean esateco, gaurco egu-
neco liberalqueriya, POLITICA GAIZ-
TOA.

I. — Nola daquigu liberalqueriyaz
orain esan dana aditu bear dala ?

M. — Liberalqueriyaren contra leguea
eman zuanac berac esanda daquigu.

I. — Nore eman zuan legue ori ?

M. — Aita Santu Pio bederatzigarrena
zanac.

I. — Cer diyo bada Aita Santu orrec ?

M. — Orain amasei urte Francia-tic
bera icustera joan zan gende-pilla baten
aurrean, *catolicoen liberalqueriyaz* itze-
guiten zuala, ala ciyon : « Nie gueyena
gorrotatzen dedana da Jaungoicoagandic
ignesi dabillen POLITICA ZORIGAIZ-
TOCO ORI. »

I. — Cer besterican diyo Aita Santu
orrec gai berean ?

M. — Orain amalau urte, Quimper
deritzayon lecuco obispo jaunari, ara cer
escribitu ciyon : « Eraentsi ezazu, nere

anai veneragarriya, erriertan ematean nie sarri opiniyo liberalac jarraitzen dituenai, ez dedala itzeguin izandu Elizaren etsai nabarmenac-gatic, alferrie izango zalaco; baicican opiniyo liberalac ontzat dauzeaten *catolico onradu eta elizacoyac-gatic.* »

I. — Eta obispo jaunac cer eracusten dute gai orretan?

M. — Vitoria-co obispo jaunac, beste bostequin batera, orain iru urte eguindaco carta edler eta egoqui batean, iracurtzen degu liberalqueriya dala, **ERLIJIYORICAN GABECO**, edo guereenezco **PO. ITICA**.

I. — Cer besterican iracurtzen da esandan carta orretan?

M. — Ceetzen dira lengo itzac, esanaz liberalqueriya « dala dotriña bat lurreco ganzac cerueotatican guchi edo gueigo apartatu eta alcarren arteco icusquizun gabe uzten dituana; dala erriyac gobernatzeco gayan, fedear beste aldera ibiltzea, Elizaren dotriña eta legueac aintzatzat artzen ez dituala. »

I. — Nola esaten da bada erlijiyoac politicarequin ez daucala cer icusi?

M. — Osoro gaizqui esana dago ori.

I. — Cergatican bada?

M. — Politica edo gende-gobernatzeac, guizonen beste obra guciyac becelasse, izan bear du *ona*, au da, Jaungoicoaren legueac aguintzen duan erara; eta ona izaten berriz erlijioagandie icasi bear du; orra beraz nola erlijioaren eguitecoa dan *politica zuintzea*, au hibe onetic edo zuentasunetic irten ez dedin. — Erljioac guiyatu bear du bada politica edo gendearen gobernu, animae gorputza, eta cerubac lurra guiyatzen duen becela; eta besterican esatea edo sinistea da catolico ascoren liberalqueriya.

I. — Liberalqueriya osoro gauya gaiztoa dana orain ezagutzen det.

M. — Argatican ere da pecatu.

I. — Pecatu chiquiya edo aundiya da?

M. — Osoro da aundiya.

I. — Cergatican?

M. — Gaitzaren neurricoa da beti pecatuba; icusi degunez orain, osoro da gaiztoa liberalqueriya; baitaere beraz osoro da au pecatu aundiya.

III

Bigarrena

I. — Liberalqueriya pecatu dala sinistazteco eman bezat beste arrazoiren bat.

M. — Eliza ama santac debecatzen dituan dotriña eta opiniyo guciyac pecatu dira; beste opiniyo eta dotriña ascoren artean, liberalqueriya ere debecaturican danca Elizac; liberalqueriya beraz pecatu da.

I. — Dotriñac eta opiniyoac debecatzecco escubidea bai al du Elizac?

M. — Bai, badu.

I. — Nolatan du bada?

M. — Gaubetan argui eguiteco eguzkiyaren lecuban illarguiya gueratzan dan heccla, Jesusen ordez gueratu zan Eliza mundaban *gende guciyai*, salvaciyoac escatzen dituan *gauza guciyetan*, *eracusteco aguimbideacquin* (1) : animen calteraco diran opiniyo eta dotriña guciyac beraz debecatu ditzaque Elizac.

I. — Cergatican dira pecatu Elizac de-

(1) Matth. cap. 28, vs. 19 et 20.

becatzen dituan dotriña eta opiniyo edo iritziyae?

M. — Dotriña eta opiniyo *gaiztoac* dira bacarrean Elizae debecatzen ditua-nae : eta nola gaiztaqueri guciya pecatu baitan, len asetzeraño icusi degunex ; baitaere beraz pecatu dira Elizae debecatzen dituan opiniyo eta dotriña guciyae.

I. — Bañon eta eguiya da liberalque-riya debecaturican daucala Elizae ?

M. — Bai ; iru eta bi host diran bece-latsu.

I. — Nun iracurtzen da bada liberal-queriyaren debecuba ?

M. — Aita Santu eta obispo jaunon ga-ceta edo eliz-paperetan.

I. — Cer gaceta dira oyec ?

M. — Sonatubena da len aitatu dana, edo *Syllabus* deritzana.

I. — *Syllabus* ori cer da ?

M. — Elizae debecatuta dauzean opi-niyo eta dotriña berri gaiztoen *listá*.

I. — Opiniyo eta dotriña gaiztoen listá orretan al dago liberalqueriya ?

M. — Bai, ala dago, eta azquen-azque-neco errencadan alaere, obeto icusi deza-gun.

I. — Catolico-liberalac nola icusten ez dute bada?

M. — Nai ez dutelaco icusten ez dute, bada añ dira seta gaizto edo tema aundi-coac. — Aita Santu Pio bederatzigarrenac argatican oi eiyon : « Catolico liberalac bide zuzenera ecarri itzazute; bañon jo cer gauza zalla dan (1) ! »

I. — Opiniyo eta dotriña debecatuben listá edo *Syllabus* ori, aspaldichoan eman ote da?

M. — Aurtengo abenduban dira ogueita iru urte biraldu eiyela obispo jaun catolico guciyai Aita Santu Pio bederatzigarrenac.

I. — Liberalqueriya beste gueyagotan ere debecatu ote zuan Aita Santu are?

M. — Francia-co catolicoai, len esan degun itzaldi artan, ala esaten eiyen aserre santu batequin Pio bederatzigarrenac : « *Catolicoen liberalqueriya* beti debecatu izan det, eta ala bear balitz, baitaere berroguei bider debecatuco nuque bera. » — Catolico-liberalen contra,

(1) *Comp. Theol. Mor.* a Llevancras, cap. III, artic. 5.

erac ematen ceyon guciyan, itzeguin oi zualaco, gueratu citzaion Aita Santu hari icengoiti onragarritzat *liberalen malluba* izatea, aurreco demboretan san Atanasio sonatubari *arianoen mazona* ceritzan becela.

I. — Eta oraingo Aita Santu Leon amairegarrenac ontzat ematen al ditu bere aurreco Aita Santubaren dotriñac?

M. — Bai, ala ematen ditu.

I. — Probatu bizait bada.

M. — Aita Santutzara igo zanetic bi illabete bañon len, *Inscrutabili Dei* asitzen dan carta bat esribitu ceyen obispo guciyai, eta bertan ara cer diyen : « Nere aurreco Aita Santuben bideac berac jarraitzen ditudalarican, ayen dotriña gaiztoen contra ipiñi cituzten **DEBECU GUCIYAC** ontzat eman eta **BERRITZEN ERE DITUT** apostolotasunetic datorquidan aguimbidearequin. »

I. — Cer besterican diyon, liberalqueriyari dagoquiyonic, oraingo Aita Santubac?

M. — *Immortale Dei* deritzan beste carta sonatu batean, zampatzen ditu ar-

razoiz *queyeguico libertadeac* : baita ere ontzat ematen du *opiniyo falsoac-quin* Pio bederatzigarrenac eguindaco listá edo *Syllabus* : eta carta orretan gáñera aracer eracusten zaigua : « OPINIYOEN GAÑEAN GAUZA BEARRA DA Aita Santuben esanetara umilquiro jarririe egotea... Eta gaureo egunean billatzen diran LIBERTADEETAN ere catolico guci-gueiyac Aita Santubaren esanean egon bear dute sinistuz bacoitzac Aita Santubac berac sinisten duona bera. BEGUIRA CONTUZ, LIBERTADÉAC, BEREN ICHURA ONAC-QUIN IÑOR ENGAÑATU EZ DEZATEN. »

I. — Osoro bat daude beraz esan diran Aita Santu biyac? —

M. — Aita Santu guciyac dira bat cristau guciyontzaco dotriña eracusten dutenean, bada Aita Santuben bidez Jesucristo bera da beti dotriña eracusten diguna.

I. — Eta obispo jaunac liberalqueriya debeatutzat ote daucate?

M. — Bai aissare; bada nequez topatuco da obispo catolico bat bacarra, opiniyo debeatuberen listá, edo *Syllabus*.

ontzat ez daucana. — Orrezaz gañera, liberalqueriyaren contra itzeguin edo es-cribitu izan duten obispo jaunac eciñ conta litezque : eta are guchiago herriz contatu litezque, obispo jaunen baiména-requin, liberalqueriyaren contra mundu guciyan escribitu izan diran, eta escribi-tzen ere diran, liburu eta paper-sortac.

I. — Liberalqueriya debecatzen ote da Vitoria-co obispo jaunac beste bostequin alcar-artuta biraldu zuten carta eder ar-tan?

M. — Beste gai batzuez gañera, bai-taere liberalqueriyaz zorrozquiro itzegui-ten da carta artan : eta cartaren bucae-ran aguintzen da *bera eliza guciyetan iracurtzeco*; eta ondoren *apaiz-nagusi-yai* eta *sermoiguille guciyai* esaten zaye carta barruco itzgayac cristau catolicoai *adieraci eta sar-erazotzeco sa ritan*. Obispo jaunen vorondatetican beraz, bai-taere liberalqueriya **SARRITAN ADIE-RACI ETA SAR-ERAZO** bear diye apaiz-erretoreac eta **SERMOIGUILLE GUCIYAC** eren aditzalleai.

I. — Contu orretan obispo jaunac Aita Santubaquin osoro daude bat?

M. -- Bai, beñere bañon gueyago daude, ala esan dan gayan, nola beste guciyetan.

IV

Irugarrena

I. — Cergatican gueyago da pecatu liberalqueriya?

M. — Pecatu da, eta pecatu aundiye-netacoa, fedea galtzeco peligro alde-aldecoa; fedea galtzeco osoro da peligro aldecoa eta bide zuceña liberalqueriya; pecatu da beraz au, eta pecatu aundiye-netacoa alaere.

I. — Fedea galtzeco arriscuba cergatican da pecatu?

M. — Len esan danez, ez bacarrican legue-austea edo gaitza da pecatu, baitaere ala da legue-austeco arriscuba, edo gaitzeraco bide zucena; eta nola Jaungoicoaren legueco gauzarie bearrenetacoa bai dan fedea, au galtzen bada beraz, edo galtzeco peligro aldecoa nai bada Jaungoicoaren leguea austen da, edo austeco bidea nai da; eta beragatican da pecatu,

M. -- Bai, beñere bañon gueyago daude, ala esan dan gayan, nola beste guciyetan.

IV

Irugarrena

I. — Cergatican gueyago da pecatu liberalqueriya?

M. — Pecatu da, eta pecatu aundiye-netacoa, fedea galtzeco peligro alde-aldecoa; fedea galtzeco osoro da peligro aldecoa eta bide zuceña liberalqueriya; pecatu da beraz au, eta pecatu aundiye-netacoa alaere.

I. — Fedea galtzeco arriscuba cergatican da pecatu?

M. — Len esan danez, ez bacarrican legue-austea edo gaitza da pecatu, baitaere ala da legue-austeco arriscuba, edo gaitzeraco bide zucena; eta nola Jaungoicoaren legueco gauzarie bearrenetacoa bai dan fedea, au galtzen bada beraz, edo galtzeco peligro aldecoa nai bada Jaungoicoaren leguea austen da, edo austeco bidea nai da; eta beragatican da pecatu,

ala fedea galtzea, nola fedea galtzeco bide edo peligro aldecoa.

I. — Jaungoicoaren legueac cer diyo bada fedearen gañean?

M. — Beste gauza egoqui ascoren artean, ala diyo : *Condenatuba* edo betico galduba *izango da, sinisten ez duana* (1).

— *Jaungoicari inolaere eciñ gusto eman leyoque federican gabe* (2). — Baitaere adierazten du arguiró, *beste gauza on asco bañon LENAGOCOA*, eta gauzaric **BEARRENETACO BAT** dala **FEDEA** (3).

I. — Liberalqueriya nola da ordeca fedea galtzeco bide zucena edo peligro aldecoa?

M. — Fedecaz aditzen da, Jaungoicoac aguertu eta ama Eliza santac eracusten duan *guciya* sinistea : ondo deizquiyona beste gauzarican sinisten ez du liberalqueriyac, ez beintzat bere contraco gauzac sinistu nai izaten ez ditu; or beraz nola liberalqueriyac austen duan fedea, edo austeco bidean beintzat nola bai dagon.

(1) *Marc.* cap. 16, v. 16. — (2) *Paul.* ad *Hebr.* cap. 11, v. 6. — (3) *Matth.* cap. 23, v. 23.

I. — Fedesc al dacar bada ecer liberalqueriyaren contra?

M. — Besterican ez, esateco.

I. — Nun edo nolatan bada?

M. — Gaitzeraco libertadea ontzat dauca liberalqueriyac, eta fedesc diyo berriz *gaitzetie apartatu, eta ona equiteco* (1): liberalqueriyac libertadeari eman nai diyon muga edo neurriya, bacarrican da, guerrac ez sortzea, edo Gobernúac botatzeco biderican ez ematea; bañon fedesc libertadeari jartzen diyon muga da, Jaungoicoaren *aguinteac gordetzea* (2). — Liberalqueriyaren dotriñetaco bat da gañera, sociedade edo gende-billeretan sarbiderican ez duala Jaungoicoac; fedesc berriz diyo **GENDÉAC turrean Jaungoicoac GUIDATZEN DITUALA** (3), eta bera dala **MUNDU GUCICO ERREGUEA** (4). — Jesucristo gure jaunari *erregueen ERREGUEA eta jaunen JÁUNA* (5) deritzate liburu santúbac; bañon baitaere Jesucristoren nagusitasun ori liberalque-

(1) *Ps.* 33, v. 15. — (2) *Joan.* cap. 17, v. 11. —

(3) *Ps.* 66, v. 5. — (4) *Ps.* 46, v. 7. — (5) *I. Timoth.* cap. 6, v. 15. *Apoc.* cap. 19, v. 16.

riyac ueatu eguiten du. — Eta azquenicán evangeliyo santubac diyonez, ERO-
CEN *personari* eta GENDE GUCIYAI
eracusteco aguimbidea (2) dauca gure
ama Eliza santac; baitaere beraz erre-
gueai, aguintariyai eta erri-billera edo
erreinubai eracusteco escubidea Elizac
badu : bañon Eliza santaren escubide au
aintzacotzat ez dauca liberalqueriyac. —
Alde ascotara beraz austen du fedea libe-
ralqueriyac, edo fedea austeco bide zuce-
nean beintzat, bai, badago.

I. — Vitoria-co obispo jaunarequin ba-
tera esribitu zan cartan ¿cer iracurtzen
da gai orrezaz?

M. — Beste gauza batzuen artean ara-
cer : « Liberalqueriyara jarriyarequin,
¿cembatec galdu dute, nai gabeen eta
iguerra gabere bai, fedearen gozasuna
aurrenâ eta guero fedea bera ere bai! Ez
diyo ecer bérac uste badutere sinisten
dutela; bada duten fedea, nola cimenda-
tzen ez baita Jaungoicoagan eta Elizagan,
fede ori ceruraco valiyo ez duana da.
SINISTEN DIRA; BAÑON SINISTEN EZ

(1) *Marc.* cap. 16, v. 15. *Matth.* cap. 25, v. 19.

DUTE. Daucate aire eta izate berecoya, Elizarequin eta ceruticaco gaucetan churrac dira, eta datoz iduquitzera cristautasun bat norberetzacoa, bacoitzaren sentiera edo ustecoa, beren opiniyo cutunacquin ondo ez datocen aguinteac eta doctriñac botatzen dituanæ. »

I. — Bañon eta liberalqueriya cergatican da *peccaturic aundiyenetacoa*?

M. — Jaungoicoarequico gorro'o nabarmenaz campora, fedearen contra eguiten diraa peccaturac dira aundiyenac : orain esan denez, liberalqueriya fedearen contraco peccatura da; baitaere beraz peccaturic aundiyenetacoa da.

I. — Jaungoicoarequico gorroto nabarmena asece ote dute?

M. — Infernuban dauden guciyac bai badute; bañon munduban guchi dira herreiz, edo zucenean, Jaungoicoa gorrotatzen dutenac.

I. — Cergatican dira ordea aundiyenac fedearen contraco peccaturac?

M. — Gaitzie aundiyena eguiten zayo arbola bati, bere sustraya quendu edo galdubarequin : eguiyazco *ontasunaren*

sustraya (1) da fedea, gure ama Eliza santac eracusten duanez; fedea galdu edo austeia beraz gaitzie aundiyena da, eta beragatican ere da peccaturic aundiyena. — Orrezaz gañera : fedea duanac, oquerrie aundiyeñac ere, noiz nai zucenda ditzaque, eta ala salatu diteque; bañon federic gabeco ontasunic aundiyeñarequin ere, lensseago esan danez, inor ceruratu eciñ diteque. — Fedea galdu edo austeia degu beraz oquerrie aundiyena eta peccaturic latriyena : aditzen da beti, *berez* eta Jaungoicoarequico gorroto nabarmenaz campora.

I. — Gauza aundiya da orduban fedea?

M. — Osoro da aundiya eta prochugarriya, icusi danez : eta fedeausteia, edo doctriña gaiztoetara itsatsitzea, beragatican da osoro peccatu aundiya eta alderdi caltegarriya, arbolaren *sustraya* galdu edo usteltzea osoro oquer aundiya litzaquen becela.

(1) Conc. Trid, sess. VI, cap. VIII.

V

Laugarrena

I. — Liberalqueriya pecatu dala adierazteco beste arrazoiric ote dago?

M. — Dande asco.

I. — Esan bezait bada aundiynetaco bat.

M. — Beartubac gaude guciyoc Aita Santuben eta obispo jaunen esanac sinisterra : liberalqueriya pecate dala Aita Santubac eta obispo jaunac esaten digute ; Cristau-catolico guciyoc beraz liberalqueriya pecatu dala sinisterra beartubac gaude.

I. — Aita Santuben eta obispo jaunen esanac cergatican sinistu bear ditugu?

M. — Eliza santaren mingaña, eta gure maisu eta artzaiaac diralaco : eta ala, Aita Santubari batezere , eta Aita Santubakin bat dauden obispoai sinistea, ama Eliza santari edo Jesucristo Gure Jaunari berari sinistea adiña da.

I. — Aita Santubari eta obispo jaunai certan sinistu bear zate?

M. — Erlijiyoa edo animen salvaciyoa nolanaic ientü dezaqueen gai guciyetan ;

baitare beraz liberalqueriyaren gañean esan dezaquetena sinistu bear zate.

I. — Eta liberalqueriya pecatu dala esan duten Aita Santúbac ceñ dira?

M. — Len Aitatu diranac berac.

I. — Noiz esan zuan bada Pio bederatzigarrenac pecatu dala liberalqueriya?

M. — Ascotan esan danez, gaiztaqueri guciya da pecatu : eta, ala, gauza bat gaiztoa dala esatea, pecatu dala esatea adiña da : eta nola Aita Santu arc ceñ contala bider esan bai zuan liberalqueriya osoro dala gauza gaiztoa, beste aimbeste bider liberalqueriya pecatu eta pecatu aundiya dala esatea adiña eguiten zuan.

I. — Liberalqueriya pecatu dala adieraci ote zuan beste moduren batera Pio bederatzigarrenac?

M. — Adieraci zuan liberalqueriya pecatu dala diyoten cembait liburu ontzat emanda.

I. — Cer liburu dira oyec?

M. — Bata da beintzat Francia-co elizguizon jaquintsu batec. Segur ceritzanac, eseribitu zuana; eta liburu orri euscaraz deritzaya *Esqueñtza gazte catolico liberalai.*

I. — Cer iracurtzen da bada liburu orretan?

M. — Beste gauza egoqui ascoren artean ára cer : « Gauza seguruba da dotriña liberalac aguiriyán edo errotuban iduquitzeac, baitaere dotriña liberalen erara vicitzeac, pecatu mortalaren gaya dauca-tela, Aita Santuben esanai obedecitzen etzayelaco. Ez det esan nai onequin *beti* eguiten dala izatez pecatu aundiya, bada bacoitzaren harrengo berri Jaungoicoac bestec ez daqui. Diyot bai, eta dudarican ez daucat onetan, pecatu mortalaren gaya dagoala esan dedan orretan. »

I. — Pio bederatzigarrenac berez eta arguiró liberalqueriya pecatu dala beñere ez al zuan eracutsi?

M. — Liberalqueriya debeatubarequin *batera* mundu guciraco carta sonatu bat eman zuan, eta carta artan eracusten zaigu ece *Aita Santuben esanelara ez jartzea eta béren legueai ez obedecitzea pecatu dala, eta guchi-asco fedea austen dala* (1) : eta ori liberalqueriya ere

(1) *Encycl. Quanta cura cum Syll.* ann. 1864.

pecatu eta fedearen contra dala esatea adinasse izan zan.

I. — Aita Santu Leon amairugarrenac liberalqueriya pecatutzat ote dauca?

M. — Bai aissare; bada bere aurreco Aita Santubae, batezere Pio bederatzi-garrenac, eracutsi zuten guciya ontzat emaná dauca, lensse-ago icusi degunez.

I. — Oraingo Aita Santubae liberalqueriya pecatu dala adieraci ote du beste modu berriren batera?

M. — Bai.

I. — Nolatan bada?

M. — *El liberalismo es pecado* erdaraz, edo *Liberalqueriya pecatu da* deritagon liburu sonatuba ontzat emandá.

I. — Liburu ori nore esribituba da?

M. — Cata'uña-co apaiz virtutetsu batce.

I. — Liburu orree cer eracusten du bada?

M. — Eracusten du pecatu dala liberalqueriya, eta pecatu ori dala *larriya*, eta pecatuetan *aundiyena*, Jaungoicoarequico gorroto nabarmena apartatzen badá. « Liberala izatea beraz, diyo liburu orree,

blasfemoa, lapurra, adulteroa edo aragui-
coya, eriotzaguillea, edo Jaungoicoaren
legueac debeatzen duan beste erocer
gauza bañon pecatu gueyago da : » adi-
tzen da ori, liburubac berac diyonez, ez
baldiñ badá bat liberala gauza óna dela-
coan, ez jaquiñean eta uste gabean.

I. — Liburu ori ontzat al dauca guero
Aita Santubac ?

M. — Aurtengo illbeltzean *Aita San-
tubaren ordeco eliz-guizon chit jaquin-
tsubac* Erroman erabaqui zuten liburu
orretaco dotriña óna dala ; eta ori Aita
Santubac berac liburuba ontzat iduquitzea
adiña da.

I. — Gueroenean guezurtatu el nuan
bada Aita Santubac liburu ori bera ?

M. — Eztá iñolaere ; bada liburu ori
guezurtatzeco, catolico-liberalac nai zu-
queen becela, ontzat eman bear zan liburu
orren contra escribitu zan beste liburu
sonatuba, *El proceso del Integrismo* de-
ritzana ; bañon catolico-liberalen gogoaz
beste aldera eta Erroman erabaquiya da-
goanez, arquena esan daa liburu ori, *no-
labaitecoa* dalaco, ezcutuban eta gende
artera gabe egotecoa da.

I. — Lengo abuztuban erabaqui etzan bada cerocer Erroman liberalqueriya pecatu dala diyon liburu orren contra?

M. — Bai nai catolico-liberalac, bañon ez dago orrelacorian. — Erabaqui zana dá berriro, liburu orretaco *dotriña berez ona eta Elizac eracusten duan erara* dala; bañon onec esan nai ez duala guizonen arteco banderen baten aldecoa dala Eliza. — Nolanpire beintzat, liberalqueriya pecatu ez dala, iñolaz erabaqui etzan, eztá guchigorian ere.

I. — Liberalqueriya pecatu dala eracusten ote dute obispo jaunac?

M. — Orain bi urte Ecuador-co errepublican, zazpi obispaduetaco animen arzayac alcarren artean escribitutaco carta eder batean, ála iracurtzen da : « Aditzen bada beraz ondo liberalqueriya, utsequite aundi bat da, da **PECATU MORTALA**, confesoreac eta confesatzen diranac, contuz icusi bear dutena, sacramentu santubac artu bear diran guciyan. »

I. — Vitoria-co obispo jaunarequin batera eguin zan cartac al diyo liberalqueriya pecatu dala?

M. — Bai; ara bertaco itzac : « Esango dute pecatu ez dala liberalqueriya, eta *onenean* beti culparican izango ez du liberalqueriya nai duanac; bañon dotriña guezurtiya da (liberalqueriya) eta BEREZ PECATU eta laguntzen du beti guereneco dotriña guezurtiyac zabaltzen. » — Itz oyetan iracurtzen degunez, beraz, liberalqueriya *berez pecatu da*; eta da pecatu larriya, dotriña gaiztoac zabaltzen *beti laguntzen dualaco*.

I. — Darabillquigun gai onezaz esanquizun berrican al dauca?

M. — Oraindican-orain, edo aurtengo mayatzean, ara cer esribitu eiyen bere ardiyai America-co obispo jaun celotsu hatec : « Bai; gaiztoa da liberalqueriya, eta DA PECATU, bada Jaungoicorican eta Erlijiorican gabeco LIBERTADEA da (1). »

(1) Dr D. Petrus Schumacher, episcopus in diocesi *Portoviejo*. Epistola past. edita 21 maji anno 1887.

VI

Bucuera

I. — Liberalqueriren bat ona ez al dago?

M. — Ez; ez dago : bada arqitzecotan liberalqueriren bat ona edo gaitz gabea, catolico onradu eta elizacoyena bearco luque izan orree; eta an zueen ere, catolicoen liberalqueriya da *oso-osoan* debeccatu zuana Pio bederatzigarrenac, len icusi degunez.

I. — Liberal guciyac berdiñac al dira bada?

M. — Guciyac billatzen dute gaitzeraco *libertaderen* bat, eta onetan liberal guciyac bat dira; bañon batzuec nai dute libertade gneigo, besteac guchigo, eta orretan bestetan ez dago liberalen arteco desberdintasuna. — Liberal guciyac beraz *izatez* bat dira, eta colore edo ichuraz dira asco : argatican esan diteque liberalac dirala ollaloca baten chitac becela, edo familiya bateco senide aundi eta chiquiyac becela.

I. — Cer diyote eliz-guizonac gai orrezaz?

M. — *El Liberalismo es pecado* liburua esribitu zuanac, ala diyo : « Liberalqueriya bat bacarra da ; bañon liberalac badira, ardo charraquin guertatzen dan becela, colore eta gusto desberdiñecoac. »

I. — Liberal guciyac daude orduban pecatu mortalean ?

M. — *Berez* bai, ala daude.

I. — Zer esan nai du orrec !

M. — Eguiyazco liberalac bacarrican eguiten dutela pecatu larriya.

I. — Eguiyazco liberalac ceñ dira ?

M. — Liberalqueriyara jaquiñaren gañean edo naita itsatsitzen diranac.

I. — Bestelaco liberalic ez al dago ?

M. — Baitaere liberalai, jaquiñaren gañean eta vorondatez, beren eguitecoetan laguntasuna opa izatea, liberala izatea adiña da.

I. — Cergatic bada ?

M. — Ez bacarrican gaitza *nai*, edo *eguiten* duana da gaizquillea, baitaere ala da gaitza nai edo eguiten duanari *laguntzen diyona* ; bada erocoñec daquiyaner, laguntzallerican gabe gaizquilleac

izango ez luquete izaten duten adiñaco indarra. — Eta era berean, eztaere liberalac daucaten indarra iduquico ez luquete eta eguiten dituzten oquerqueri guciyac eciñ eguingo lituzquee, daucaten laguntzalleac ez balituzte : eta orra nola liberalac beren gacetan servitzen dituztenac ere liberalqueriyan sartzen baitiran.

I. — Liberalai cer laguntasun datozquiye onguiyen?

M. — Berai *votoac* ematea, beren *gaceta* eta paper gaiztoac iracurtzea, edo oyetan guc *diruba gastatzea*, erlijijorican gabeco maisuetara gaztéac eta *dotriña gabeco* escoletara uméac biraltzea, eta beste cembait.

I. — Cristau-catolico ónac beren *votoac* cergatican eman bear ez dizte liberalai?

M. — Guizonac aguimbidean ipintzeco dira *votoac*; eta liberalac aguimbidean ipintzea, Elizari etsai indartsuac ematea da; eta gaiztaqueri aundiya litzaque ori.

I. — Liberalai *votoac* ez ematearen gañean al diyote ecer obispo jaunac?

M. — Vitoria-co obispoac eta bere bost lagunac ala diyote : « Eguiyazco catoli-

coac, Eliza santaren ume umillac, errespetotsuac eta mendecoac ez diranai BÈÑERE EZ EMAN ZUEN VOTOAC »; eta liberalac, icusiya daucagunez, ez dira *equiyazo* catolicoac, ez Eliza ama santaren ume umillac, errespetotsuac eta *mendecoac*, berai ondo ez datozquiyeu gaucetan ez beintzat : obispo jaunen vorondatetican beraz liberalai votoac eman bear etzaizte.

I. — Eta liberalen gacetae cergatican iracurri bear ez dira, ez eta diruba ere gastatu bear ez da ayetan ?

M. — Gaceta liberalac animarentzaco jaqui puzoitsu bat/nec besterican ez dira, bada bat/uetan *nabarmenquiro* eta bestectan *zomorroquiro* dotriña gaiztoz besteac datoz ; eta nola gaitzera osoro macurtubac bai gauden, gaceta liberalac iracurriyarequin, edo berai diruba emanda entsiyarequin, gueron anima, edo besteen batzuen, arriscatzen degu ceruraco iltzera.

I. — Madriden arguitaratzen diran gaceta liberaletan, gaiztonac becela edo caltegarriyenac ceñ dira ?

M. — Catolico ónac edo osoac izan nai dutenentzat *La Epoca* eta *La Union Catolica* dira gaur caltegarriyenac.

I. — Cergatican bada?

M. — Puzoya jakiñaren gañean inore tragatu nai izaten ez du : eta ala, gaceta liberalac nabarmenquiro edo osoro gaiztoac diranean, *El Motin*, *Las Dominicales*, *El Globo*, *El Liberal* eta beste asco becela, catolico ónai izua ematen diye; bañon aurretie aitatu diran bi gaceta ayec *pisscanan* eta *ezcutuban* dacarte puzoya, eta gaitzie ez dutelacoan catolicoric ónenac ere iracurtzen dituzte gaceta oyec, eta, iguerri gabean becela, irintsitzen dute berac dacarten puzoya.

I. — *La Epoca* orren gaiztoa ote da bada?

M. — Bai, eta ascoe uste duten bañon gaiztoagoa.

I. — Cer gaitz du bada gaceta orrec?

M. — Aitor du berac liberala dala, baitacre onragarriztat dauca *gaurco-egunecoa* edo liberala izatea : dembora berean, Aita Santuba nolaere obispo jaunac bere aldecoac balitu becela, daqui noiz nai

itzeguiten : eta orrela sinistacitzen diye bere iracurleai catolicoen liberalqueriyac gaitzican ez duala.

I. — Bañon eta *La Union Católica* liberala al da ?

M. — Berac esan nai ez du ala daná, bañon bai sobraere ala ña.

I. — Cergatican bada ?

M. — Bere dotriñetaco bat da, gue len esan degunez contrara, liberalqui bat óna, edo gaitz-gabea, badala : eta orrequin *guchienaz* adierazten duana da, *gogoz* beintzat liberala dala. Orrezaz gáñera; catolicoric ónenac edo catolico osoac, au da, liberalqueriyaren eutsurican ere nai ez dutenac, beguico zacarra bañon gueyago ieusi eciñ ditu gaceta orrec; eta catolico oso oyen etsairic aundiyeñac berriz, los-sincha eta laztanez betetzen ditu : liberal-queriya ezpadá beraz ori, ecerere ez da, bada *arbola bat bere fructuetatic ezagutzen da* (1), evangeliyo santubac berac diyonez.

I. — Ceñ dira ordea, esan dan gaceta orrec, ieusi eciñ dituan catolico ónac ?

(1) *Matth.* cap. 7, v. 18.

M. — Beñepeñ ala dira *El liberalismo es pecado* deritzayon liburu orretaco dotriñac jarraitzen dituztenac; bada Aita Santubac Erroman dauzean tribunal zorrotzenetaco batec erabaqui zuan, arquitu etzuala *ecerere* liburu orretan Elizaco dotriñaren contra, baicican Elizac eracus-ten duan erara eta egoqui jarriyac ceudela bertaco eracusaldiyac; eta *alabanza mereci duala* liburu ori esribitu duanae.

I. — Eta eguiya da *La Union Catolica* orree *El Liberalismo es pecado* bande-ratzat becela artuba daucaten catolicoac ieusi eciã dituala?

M. — Añ da eguiya ece, beren icen garbiya ere opa ez, eta dabill beti icen-goiti lotsagarriyac ipiñi nairican bérai: esan dan liburu on ori esribitu zuan apaiz virtutetsua berriz, ez daqui nola loitu: eta, au guciya asco ez balitz becela, baitaere badu ausartea, Erroman ontzat emandaco liburubaren contra mingañera datorquiyon guciya esateco.

I. — Eta *La Union Catolica* orree berac añ eutun eta maite dituan catolicoac ceñ dira?

M. — *El proceso del Integrisimo* liburu debeatubaren aldecoac : au da, liberalaquin alcar-artuta *lasa-lasa* edo buruco miñ gabe vici nai duten catolicoac : orrelacoac, bai, ceruraño alehatzen daqui *La Union Católica* orrec.

I. — Aita Santuba, obispoac eta erlijyoco heste gauza on asco beti aon ez darabizqui bada gaceta orrec?

M. — Bai, ala darabizqui; eta eguiya esateco, orretan dago gaceta orren gaitzie aundiyena; bada adierazten diye orrequin bere iracurle ichuai Elizaren aldeco bandera dala *La Union Católica*.

I. — Gaceta catolico-liberal *guciyac*, eer becela dira?

M. — *Ur-ardoa* becela, ez ardo eta ez ura : au da, ez eguiyazco catolicoac, eztaere liberal osoac. Dira erbi biren atzetic dabiltzan eiztariyac becela; bada ez bata ez bestea arrapatzen ez dituzte : au da, ez catolicotasuna dute *eguiyazcoa*, eztaere liberalqueriya.

I. — Euscal-erriyan eer gaceta ditugu caltegarriyenac?

M. — *La Voz de Guipúzcoa*, *El Noti-*

ciero Bilbaino, eta oyen antzeco beste batzuec.

I. — *La Voz de Guipúzcoa* gaizto nabarmena ez da bada?

M. — Bai sobraere, ala da.

I. — Nolatan da bada añ caltegarriya?

M. — Alderdi on bat badulaco *Cristau tonto* ascorentzat : da ori *noticiyac* edo albisteac beste gaceta ascoc hañon aur-reago ecartzea. Icusi gabe sinistu eciñ citequean, berri batzuec lenssego jaquiteatican, catolico euscaldunac jarri bear zutela gaceta añ gaiztoa iracurtzera, eta diruba ere berari ematera, dotriña puzoit-subac edan trucara.

I. — Eta *El Noticiero Bilbaino* cer-gatican da añ caltegarriya?

M. — *La Union Católica*, *La Epoca*, eta beste gaceta catolico-liberal guciyac becelasse, dotriña gaiztoen puzoya jaqui eta edari gozoaquin nastuta dacarrelaco : au da, erlijijyoco gauzaric ónenac noiz nai liberalqueriyarequin batera daczquilaco, gaiztotuaz orrela catolico *fiñ* asco.

I. — Vitoria-co obispo jaunarequin batera eguin zan cartac cer diyo gai orrezaz?

M. — Ara bertaco itzac : « Ez lagundu zuen DIRUBAREQUIN eztaere zuen icenacquin LIBURU, PAPER-SORTA EDO GACETA GAIZTOAI ». — Baitaere iracurtzen da carta orretan bertan : « Erlijioarequin eta oitura onacquin GUCIYAN ondo ez datocen LIBURUBAC, PAPER-SORTA EDO GACETAC EZ IRACURRI ».

I. — *Dotriña gabeco escoletara uméac, eta erlijiorican gabeco maisuetara gaztéac, cergatican biraldu bear ez dira?*

M. — Gurasoen eta zarragoen eguitecoa da beren uméac eta mendecoac *ceruraco* acitzea; bañon infernuraco bidean jartzea becela da, umeac dotriña gabeco escoletara, eta gazteac erlijiorican gabeco maisuetara biraltzea : ez gurasóac beraz, eztaere ume edo gazteen cargudutenac, esan dan oquerqueririe iñolaere eciñ eguin dezaquete. — Gañera; bigarco mundubaren *aciya* becela ditugu oraingo ume eta gazteac : oyec erlijio gabeco edo guchico escola eta maisuetara biraltzea, liberalqueriyara guchi edo gueigo itsatsitza adiña da; eta orra nola guero ere iraungo luquean liberalqueriyac munduban.

I. — Aimbeste aldiz aitatzen degun obispoen cartac, gai orrezaz ote dacar ecer?

M. — Ala diyo : « Bear becelacoa izango bada aciera, GAUZA BEARRA DA lenengo : aurrari cristauven DOTRIÑA eracustea..... GAUZA BEARRA DA eta zaindu bear dute gurasoac beren seméac erori ez ditecen gaizqui eracutsi leyequeten MAISUEN ESCUETAN. Zorigaiztoz orrelaco maisubac baditu gazte batec, seguru becela eman diteque bere galera. »

I. — Baitaere beraz liberalen laguntzalleac pecatuban daude?

M. — Berez bai aissare.

I. — Cergatican bada?

M. — Gaiztaqueri guciya da pecatu, ascotan esan degunez : icusi ere degu, gauza gaiztoa dala liberalai laguntzea ; liberalen laguntzalleac beraz pecatu eguiten dute.

I. — Pecatu chiquiya edo aundiya da ori?

M. — Liberalqueriya pecatu larriya da, len esan degunez ; baitaere beraz ala izan bear du laguntasunaquin *liberalqueriyari eustea*.

I. — Vitoria-co obispo jannac eta bere lagunac cer diycte gai orretan?

M. — San Pablo apostoloarequin batera ala diyote : « Ez bacarrie gauza gaiztoac eguiten dituztenac mercei dute eriotza, baitaere ala mercei dute gaiztaqueriyac eguiten dituztenai *ontzat ematen diyozcatenac* (1). — Eriotza edo animaren galera mercei badute beraz gaiztaqueriyac ontzat dauzcatenac, arrazoi gueyagorequin mercecico dute eriotza ori, gauza gaiztoac eguiten dituztenai *laguntzen* diyenac ; baitaere beraz liberalqueriyari laguntzen diyenac merceiya dute animaren galera edo eriotza : banoñ nola animaren aldeco eriotza mercecitzen ez baitan pecatu larri-rican gabe ; liberalqueriya eta beste erocer gaiztaqueri *ontzat ematea* beraz pecatu larriya da, eta are gueyago da berai *laguntzea*.

I. — Esan diran contuetan *infernuraco* bidea da beraz liberalqueriya ?

M. — Pecatu larri guciya da *infernuraco* bidea, fedea eracusten digunez ; baitaere beraz liberalqueriya ala da.

I. — Liberala izatea beste pecatu gabe, joan al diteque bat *infernura* ?

(1) *Ad Rom.*, cap. 1, v. 32.

M. — Icusi degu len, lapurra, eriotzaguillea, araguicoya eta bestelaco gaizquillea izatea bañon oquerrago dala berez liberala izatea; aitatu diran gaizquilleac eta oyeu guisacoac berenez infernura dijoaz; baitare beraz eguiyazco liberalac, edo fedea guchi asco austen dutenac, arrazoi gueyagorequin dijoaz.

I. — Eta liberalen *laguntzallea* izatea asco ote da bat infernura joateco?

M. — *Berez*, edo eguiyazco laguntzallea izan ezqueroz, bai, asco da.

I. — Cergatican?

M. — Esan berriyac guera, liberalqueriya *ontzat ematea* dala pecatu mortala, baitaere ala dala, arrazoi gueyagorequin, liberalqueriyari laguntzea; eta nola pecatu mortal gueiya infernuraco bidea baitan; baitaere beraz ala da liberalqueriyaren laguntzallea izatea. — Aditzen da beti *eguiyazco* laguntzallea badá; au da, jaquinaren gañean eta bere gogoz.

I. — Confesatu bearco da orduban liberalqueriya, baitaere liberalqueriyaren laguntzallea izaná?

M. — Barcatuco badira pecatu oye,

bai, confesatu bear dira, confesatu litez-
queala; bada ezagutzen diran pecatu larri
guciyae aitortu bear dira confesiyoan.

I. — Liberalqueriya, edo liberalen la-
guntzalle izatea utzi nai ez diyonari, bar-
catu leza oque pecatu ori?

M. — Eztá inolaere; bada pecatu bat
barcatuco bazaigu, hera confesoreari ai-
tortzeaz gañera, bear degu iduqui pecatu-
baren eguivazco *damaba*, eta aurrera ar-
tatic eguivala guciyan aldeguiteco *asmo*
sendo eta eraguillea.

I. — Len *liberala*, edo liberalen *lagun-
tzallea* izan danae, eer bear luque bada
eguin, ondo izateco, au da, Jaungoicoare-
quico icusquizunican gabe guelditzeco?

M. — Lembici confesiyo on bat, alcar-
artzen duala artaraco, confesore jaquin-
tsu eta virtute aundico batequin: guero-
enean berriz, aspaldico oquerrac nolere-
bait zucen du edo ordaintzeagatic, lane-
guin *ermo* eta alde *guciyetara* liberal-
queri madaricagarriyaren contra.

A. M. D. G.

X.